

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Pastorum Sive Instructio Practica Neoparochorum

Dirckinck, Johann

Treviris, 1702

Caput. 14. De administratione Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51873)

baptizatus sit, postea caeremonia non solent suppleri; si tamen absque scandalo fieri posset, non foret alienum à consuetudine universalis Ecclesiae.

Monitum XII. Hæreticum pro patris admitti posse, communis Doctorum sensus negat, teste Layman. l. c. n. 7. quia non est idoneus ad instituendum baptizatum: si tamen gravis causa aut necessitas postulet, permitti potest, & in Germania à viris doctis practicatur. Si parentes non designent Paternos, ad Pastorem spectat eosdem designare, Posselin. de offic. curc. 6. n. 33. præcipue si infantem expositum baptizare debeat.

CAPUT XIV.

De administratione Sacramenti Pœnitentiae.

Monitum I. Ante omnia Pastor, & conscientiae arbiter, pœnitentes à peccatis absoluturus, necessariam Theologiae moralis scientiam sit instructus; ut peccata gravia & levia discer-

discernere, specie differentia & solum aggraventia distinguere, restitutionem famæ & bonorum annexam habentia cognoscere & pœnitentibus indicare valeat; aliâque quàm plurima, ne hujus scientiæ defectu & ex ignorantia crassa aut culpabili, suam & pœnitentium suorum animam damnationis æternæ periculo exponat.

Monitum II. Quemadmodum Pœnitentibus eandem eliminare debet. Est autem ea duplex, altera veritatum, quas oportet credere, altera veritatum, juxta quas oportet vivere: Si quis ad tribunal sacrum appropiet, ignorans gemina illa mysteria Trinitatis & Incarnationis, necessariò ante instruendus est in his Pœnitens, cum juxta communioem & verioem Doctorum sententiam, hæc fide explicitâ tenenda sint: si verò tempus, ob multitudinem pœnitentium, non ferat, redire jubeat ad noxarum veniam accipiendam. Ubi verò ignorantia

tam crassa non fuerit; sed solum my-
steriorum, ad quæ Christiani præce-
ptotenantur, Pastoris officium non
exigit, ut tunc præcisè illum instruat;
curandum tamen, ut de negligentia se
accuset, quâ discere illa cum posset,
neglexit: utque promittat, se doctri-
næ catechetiæ explicationem fre-
quentaturum; aut aliud ferium & ef-
ficax inscientiæ suæ curandæ medium
adhibiturum. Quod si ea quæ ad Sa-
cramentum pœnitentiæ pertinent
quis ignoret, quod frequens est, ut si
ignoret, quem dolorem hoc Sacramen-
tum postulet, causasque quæ illum ex-
citent, aut opus esse decreto, vitam
emendandi, nesciat, aut gravitatem
peccati non penetret, instituendus
erit.

Monitum III. Contra quasvis pec-
catorum graviorum species remedia
& alexipharmaca in promptu habeat,
quæ præscribat v. g. quibus mediis
luxuria in juvenibus, avaritia in seni-
bus, ebrietas in ebriosis, injustitia in
Jurisconsultis vinci, emendari que-
queat.

queat. Eum in finem sententias è scripturæ sacræ & SS. Patrum pharetra depromere nôrit, exemplaque in quibus peccata à Deo punita referuntur, in promptu habeat. Et præmissâ oratione aliquâ, gratiam fructuosè, & absque læsione propriæ conscientiæ, confessiones audiendi, à Deo, flexis genibus, flagitet.

Monitum IV. Pastor suorum confessiones excipere non recuset, nec se difficilem præbeat, sed magnâ alacritate & charitate hoc munus aggrediat, siue pauperes sint pœnitentes, siue divites: animas, non alia exteriora, intueatur. Nam 1. cùm hoc officium multis difficultatibus & molestiis scateat, minorque quàm è concionibus, plausus sequatur, magni utiq; meriti est, ingentesque in cœlo coronas fabricat 2. Quia confessiones audiens varia simul misericordiæ opera exercet, spiritualiter corporalia: Docet enim ignorantes, reconciliat Deo inimicos; consolatur mœstos; redimit Diaboli captivos, eximit carceri infer-

infernali destinatos, nudos veste gratia contegit; cibum potumque spirituales dat esurientibus, atque ita tot opera misericordiae fideliter praestando, misericordiam Domini meretur: *Beati enim misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur*: nullum ferè hoc opere misericordiae nobilius, excellentiusque reperitur.

Monitum V. Pastor etiam gravissimorum peccatorum exhomologes excipiens, magnam confidentibus committatem, humilitatem, benevolentiam, compassionem & charitatem, absque acrimonia & asperitate verborum exhibeat. Hic est spiritus Christi Domini, Magdalenam non increpantis, latronem non durè arguentis, sed blandis verbis ad illam utentis: *Remittuntur tibi peccata*; imò & adulteram, contra accusatores defendentis. Hoc quoque spiritu pleni fuere Apostoli, alique viri Apostolici; S. Philippus Neri, S. Franciscus Xaverius ad quos maximi peccatores confugerent

re soliti; qui ad eò benignè in confessione ab iis tractabantur, ut qui semel noxas apud ipsos expiassent, alium neminem deinceps desiderarent. Docuit id quoque verbo & exemplo S. Vincentius Tract. de vit. spir. c. 10. *In confessionibus, ait, sive blandè console- ris, pusillanimes, sive durius terreas induratos, semper viscera charitatis ostendas, ut semper peccator sentiat, verba tua ex pura charitate descendere.* Gerat itaque Pastor se instar Patris & Medici, qui infirmo, quantum vis gravibus morbis oppresso, non irascitur, sed compatitur. Hæc enim viâ Pœnitentes facilius juvantur, sinceriùsque animæ suæ morbos & vulnera detegunt.

Monitum VI. A S. Ignatio, anno 1549. Lainio & Salmeroni ad Concilium Tridentinum missis datum: Tempore confessionis cum pœnitentibus circumspectè loquantur, cogitentque, quidquid in aurem pœnitentis dixerint, prædicandum super

recta; ideoque tam cautè, & confidèratè loquantur, ac si dicta eorum mox in vulgus essent emanatura.

Monitum VII. Si Pastori, diffiduum inter conjuges ortum, sit componendum, caveat, ne coram uxore in maritum culpam conjiciat; sed potius ad debitam observantiam marito exhibendam hortetur. Nec facile conjugis alterius de altero querelis fadat; nec inaudito altero, alterum condemnet, aut quidquam statuatur; sed in utroque deprehensam offensæ radicem evellere conetur.

Monitum VIII. Pœnitentibus non festinatam; sed diligentem operam navet; præstat enim paucos diligenter & bene, quàm multos obiter & malè audire: quí enim confitentes probè excuti, quí debitè instrui, quí odiis, fraudibus, lasciviæ, aliisque vitiis remedium adhiberi poterit, nisi per otium curentur?

Monitum IX. Si pœnitens nullo neque pudore, neque timore moveri vide-

videatur; Pastor acrioribus stimulis, mortis, iudicii, inferni, ac damnationis æternæ utatur. E contrâ si in desperationis barathrum prolapsus, aut prolapsurus timeatur, Dei infinitam misericordiam, Christi benignitatem & charitatem, peccatores invitantis, quærentis, excipientis & pro iis morientis, inculcet.

Monitum X. Pœnitentes perplexos, dubios, anxios, scrupulosos, & verecundos, juvet, excitet, animet; & in peccatis, præsertim mulierum, quæ pudorem afferunt, cum magna charitate & discretionè procedat: ut scilicet neque reticeant, quæ explicari debent, neque plus ab eis quærat, quàm necesse sit: quare primò de levioribus interroget; num quid minùs honestum audierint, vel dixerint; inde ad cogitationes & delectationes interiores, tum ad alia graviora peccata, si opus sit, progrediatur.

Monitum XI. Si quando Pœnitens verbis minùs decentibus utatur,

vel excusationes, narrationes inutilis, aliave similia confessioni immiscuerit, Pastor eum patienter tolere, nec ullatenus eum turbet; sed postea benignè moneat, instruatque, qui deinceps confessionem instituere oporteat.

Monitum XII. Anceps hæreo, num his interferendum, de absolvente, peccati complicem: Avertat Deus, ut unquam hoc Parochus monito egeat. Si enim is, ad tegendum suum, & amicæ probrum ac malitiam, vellet eam ore suo absolvere, an non hoc esset abuti potestate suâ, atque ex ipsa confessione, peccato facere clypeum; quæ deberet esse gladius ad transfigendum? S. Petrus Damianus Opusc. 7. c. 7. invalidam censet confessionem à complice factam, quia Christus non dixit: Vade & ostende lepram tuam alteri leproso; sed vade, ostende illam Sacerdoti, qui utpote officio suo fungens, non poterat presumi eâ infectus. *Vade ostende, te Sacer-*

Sacerdoti. Matth 8. 4. Sed obser-
vandam hîc, quòd absolutio invalida
esse possit, vel ex defectu, jurisdic-
tionis in Sacerdote, vel dispositionis in
pœnitente. In illa ergo Diœcesi, ubi
sanctè prohibita est absolutio compli-
cis; extra dubium est, invalidam esse
hujusmodi absolutionem; ob jurisdic-
tionem, quâ caret confessarius, non
approbatus, imò reprobatus, res-
pectu talis personæ. (Bonacina de Sa-
cram. disp. 5. q. 7.) Sicut in hac Ar-
chi-Diœcesi Trevirensi inter casus re-
servatos septimus est, commixtio Sa-
cerdotis cum Filia spirituali. Ubi
verò talis non viget prohibitio aut
reservatio, affirmari nequit, eam ab-
solutè & in quocunque casu esse in-
validam, sed cum limitatione: (Baf.
Pont. de Matr. l. 7. c. 38.) quia ple-
rumque contingit, ut nec pœnitens
afferat verum dolorem, ad similem
confessionem; neque Sacerdos ad
eundem excitare studeat, parùm sol-
licitus curare vulnera, quæ ipse met
suâ

suâ inflixit manu & pergir infligere. Deinde quàm pronum est ejusmodi Personam, si implicita sit fortè etiam alteri, amore, celare peccata comissa, ne zelotypiæ ansam confessario præbeat. Denique pars satisfactionis, quæ Deo pro injuriis illatis penditur, est erubescencia, per manifestationem propter eum, superanda; quæ hoc casu tollitur. Unde experientia docet Pœnitentes ejusmodi, oculos libidine clausos, in mortis agone aperire & securitatis gratiâ denuò, peccata alteri sacerdoti confiteri, antè malè exposita complici. *Segneri Instr. Conf. c. 12.*

Monitum XIII. Dum Parocho agendum cum Scrupuloso; sequentia, tum ipsi, tum Pœnitenti plurimum proderunt. 1. Pastor non timidè, sed magnâ libertate cum scrupuloso agat; neque enim idoneus est huic cura chirurgus, cujus vel modicè tremat manus: cum enim scrupulus nihil sit aliud, quàm inani ratione nixa apprehensio, & hinc ortus timor, peccatum
ali-

alicubi esse, ubi non est; si confessarius hæsitet, & non cordatè respondeat, timor scrupulosi facile augetur 2. Scripto etiam tradat, quid scrupuloso faciendum. 3. De præteritis confessionib⁹, imperet perpetuū silentiū, præsertim, quando mediocre studium sæpius adhibitum. 4. De cogitationibus confessionem quandoque prohibeat, solumque adducantur peccata certa linguæ & operis 5. Ordinariè non det rationes, cur hoc præcipiat; sed scrupulosus cœcè obediat: capaciorem proderit nonnunquam, si manifestetur ipsi probabilitas quarundam sententiarum laxiorum.

Scrupulosus verò servet sequentia.
1. Agat contraria iis, quæ scrupulis suadentur. 2. Secum non multùm agat de scrupulis, neq; disputet, aut deliberet. 3. Non confiteatur dubia; sed certaduntaxat peccata, quæ juramento possit asserere. 4. Adhibeat orationem, quâ à Deo petat liberari à scrupulis. 5. Confessario, qui est vir probus, doctus & prudens, obediat, & cœcè velut ovicula

cula

cula Pastorem sequatur, & licet ille erraret & in materialem errorem induceret, scrupulosus tamen, omnium Theologorum iudicio, non peccabit, unde omnino potest esse securus.

Monitum XIV. Pœnitens à latere Pastoris sedeat, dum confitetur, non ex opposito; & Pastor vel manum, vel strophium inter suum & pœnitentis vultum interponat, ut liberius & absq; rubore confiteatur. Attendat quoq; Parochus, num pœnitens, necessaria scitu, necessitate medii & præcepti calleat, num sufficienter ad absolutionem dispositus, num contritionis vel doloris aut propositi serii defectus sit; num fama vel res ablata restituenda, occasio peccandi proxima deferenda; & si causa nulla obstet, absolvat.

Monitum XV. Pœnitentiam convenientem injungat, quam pœnitens possit implere, & probabiliter putetur impleturus; & quidem pœnitentias peccatis confessis contrarias utiliter injunget, v. g. avaris eleemosynam, libidinosi jejunia, aliasque corporis

poris afflictiones; superbis officia humilia, ac diosis devotionis exercitia, orationem, crebram communionem, confessionem, verbi Dei auditionem, lectionem piam & alia. Contraria enim contrariis curantur.

Cæterum in injungendis pœnitentiis tria caveat. 1. Non sit nimis severus, quia sic odiosum reddit confessionis sacramentum; 2. Non sit etiam nimis lenis Concilium enim Tridentinum sess. 14. c. 8. vetat pro gravioribus culpis leves pœnitentias imponi. Medium ergo prudens & zelosus confessarius teneat. 3. Non sit nimis anxius, ne pœnitentiam non convenientem injungat; meminisse juvat, multos Authores probabiliter docere, quòd non sit pœnitentia gravis injungenda illi, qui probabiliter indulgentias lucraturus creditur: quòd non sit dimittendus peccator, qui saltem aliquam pœnitentiam acceptare vult: quòd melius sit, propter misericordiam, quàm propter se-
veritatem

veritatem, rationem reddere: quòd fatius sit, cum parva pœnitentia peracta, mittere pœnitentem ad purgatorium; quàm cum magna non peragenda ad Infernum: quòd denique magis conducant ad satisfactionem pauca opera cum fervore, quàm multa sine illo peracta; minorâque mala timenda sint ex nimis levibus, quàm nimis gravibus, pœnitentiis impositis.

Demum Parochus, peractis Confessionibus, pium aliquod monitum, aut remedium pœnitentibus suggerat: examinet num officii sui partes expleverit, & quæ in alienis deliquit, expiet in suis: peccata audita in sancta Christi vulnera conjiciat ablucenda, & vi meritorum & sanguinis Jesu, veniam, indulgentiam, & gratiam commendandi postulet.

Coronidis loco, pro Neoparochis attexo pauculas breviter resolutiones dubiorum, veteranis notas. 1. Habet Parochus jurisdictionem ordinariam
in

in foro pœnitentiæ circa omnes suos Parochianos (*ita Concil. Trid. sess. 23. c. 15.*) 2. Potest etiam audire confessiones suorum, extra Parochiam, non aliorum. *Barbosa de Paroch. c. 19.* 3. Potest etiam audire, majore anni parte, domicilium in sua parochia habentes; *Laym. l. 5. tr. 6.* 4. Alienos Parochianos non potest audire sub spe rati habitationis de futuro, seclusâ consuetudine, potest tamen præsumpto consensu de præsentî. *Laym. l. c.* 4. Potest alteri Parocho, v. g. vicino ad breve tempus parochiam committere, ut consuetudine receptum est *Lugo. de pœn. d. 21. s. 1. n. 11.* 6. Non potest cooperatorem assumere, nisi ab Ordinario approbatum. *Barbosa. l. c.* 5. Tenetur suos Parochianos audire confitentes, quoties petunt, si prudenter judicet expedire, nullâque causa negandi subsit. 6. Parochiano petenti licentiam alteri confitendi, tenetur dare. *Laym. l. 1. tr. 6. c. 13.* 7. Si Parochianus confiteatur regulari, tene-

tenetur id Pastor permittere. *Diana*
p. 4. tr. 8. res. 102. 8. Hæreticum, qui
 cum ignorantia inculpabili in hæresi
 vel errore perseveravit, & converti
 cupit, potest absolvere *Laym. l. 2. tr.*
1. c. 15. 9. Parochianum, casum refer-
 vatum, confitentem, potest ad Regu-
 larem privilegiatum mittere. 10. Ha-
 bet facultatem quemcunque Confes-
 sarium sibi eligendi *Barbosa.*

Varias doctrinas de particularibus confesso-
 nibus, puerorum & puellarum, juvenum, Rusti-
 corum, non integrè confitentium, peccatorum
 inveteratorum, pie vivere volentium, Hæreticorum
 converforum, Reorum, Infirmorum, moribun-
 dorum, mulierum, Surdorum, scrupulorum.
 Vide instruct. P. Lohner de confess. p. 2. An-
 gustiæ hujus Libelli non sinunt ad particularia
 ista enucleatius tradenda descendere.

C A P U T X V.

De administratione Sacramenti
Eucharistiæ.

SANCTISSIMUM altaris Sacramen-
 tum, quod est Sacramentum Sacra-
 mentorum, velut aurum inter metalla
 velut sol inter planetas, omnibus aliis
 super-